

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 100 • Maribor, četrtek, dne 31. avgusta 1939 • Leto XIV

Svet v strašni negotovosti

Chamberlain: „Še delamo za mir“ — Hitlerjev odgovor angleški vladi

J. P.:

Socialisti po doseženem sporazumu

Ministrski podpredsednik g. dr. Maček — ne samo za Hrvaško in Srbijo, tudi za Slovenijo naj velja sporazum!

Od vseh državljanov pričakovan sporazum o notranji ureditvi države je uveljavljen v splošno zadovoljstvo, ker ni samo sporazum med dvema grupama, temveč pomeni splošen preobrat v naši notranji politiki — in kakor upamo — preobrat na bolje, kar vsi iskreno želimo in ga za to tudi pozdravljamo!

Doseženi sporazum ne pomeni samo ureditev razmer med Srbi in Hrvati, temveč tudi pričetek ozdravljenja naših razmer, demokratizacije in enakopravnosti med Srbi, Hrvati in Slovenci, kar nam dokazuje tekst sporazuma glede prenosa kompetenc na Hrvaško banovino, sestava nove vlade in dobljena pooblastila.

Vse navedeno naj pomeni prekinitve dosedanjega, deset let obstoječega političnega režima, ki je onemogočal vsak razvoj ter povzročil ogromno zlo, zlasti delavskemu razredu. Razpust narodne skupščine in senata, ukinitve dosedanjega volilnega reda, dobljena pooblastila za novi tiskovni, združevalni in zborovalni zakon, dokazujejo prekinitve z dosedanjim politikom in njenimi ogabnimi metodami, dokazuje tudi obenem, da je dr. Maček vztrajal pri smernicah vnešenih v sporazum med združeno opozicijo in njim — dasi je način postopka bil drug, kot pa je bil dogovorjen — in s tem dosegel velik uspeh in povečal svoj politični prestiž.

Tudi sestava nove vlade sporazuma pomeni velik preobrat, ker v njej sedi

precej osebnosti, ki so do sedaj bile v mišljenju in delu stoodstotni demokrati, in nam jamčijo, da bo naša notranja politika krenila na nova pota, na pot notranjega pomirjenja, demokratičnih svoboščin in enakopravnosti vseh državljanov.

Vodja hrvaškega naroda in podpredsednik nove vlade g. dr. Maček je pred dvema dnevi izrekel zelo pomembne besede, ko je rekel:

»Opustimo besede. Prišli smo da tudi nekaj napravimo. Vidim, da je ves Beograd za sporazum Srbov in Hrvatov. Razen tega vidim, da pričakuje od tega sporazuma srbski narod demokratično svobodo za vso Srbijo. Bodite prepričani, da bom vse svoje sile vložil v to, da tudi srbski narod ne bo v svojem pričakovanju razočaran.«

Verujemo, da te zgodovinske besede dr. Mačka veljajo v isti meri tudi za slovenski narod, ki v svoji veliki večini hrepeni, — kakor srbski in hrvaški — po demokratičnih svobodah in je tudi radi tega s takim navdušenjem sprejel doseženi sporazum med Srbi in Hrvati.

Naša želja in zahteva pa je, da se tudi za Slovenijo takoj uveljavi to, kar bo veljalo za Hrvaško banovino, četudi slovenski narod ni pri sporazumu igral tiste vloge, ki mu je po njegovem položaju pripadala. Od vlade sporazuma pa želimo, da čimprej izda novi zakon o tisku, združevanju in zborovanju in vse ostale zakone, ki so s tem v zvezi, da bo tako tudi slovenskemu narodu kot celoti omogočena svobodna opredelitev, kakor bo to omogočeno Hrvatom in Srbom, ker nismo in nečemo biti manj vredni, ali pa, kakor nekateri mislijo, da smo še nedorasli za politične in demokratične svoboščine.

Hrvaški listi so te dni prinesli izjavo vodstva HSS, »da bo za volitve v hrvaški sabor uveljavljen tak volilni red,

Pozornost vsega sveta je bila v torek obrnjena na London, kjer se je sestal angleški parlament, v katerem je podal Chamberlain izjavo glede mednarodnega položaja. Rekel je:

»Ni se še zrušila na nas katastrofa.

Jasno smo rekli, da bomo izpolnili vse svoje obveznosti do Poljske

Povdarjam, da ni nastopila nobena sprememba politike angleške vlade. Hitler je pozval angleškega veleposlanika Hendersona k sebi in mu izročil poslanico, ki jo je angleška vlada dobila dne 25. avgusta zvečer. V soboto, dne 26. avgusta je prispel Henderson osebo v London in izjavil, da žele v Berlinu, da poslanico čim najbolj pozorno proučimo. To se je zgodilo preko nedelje. Ni umestno v celoti objavljati zapornih aktov in jih komentirati, med tem ko je položaj tako izredno kočljiv in obstoji več možnosti za take usodepolne izide.

Angleški veleposlanik v Berlinu Henderson

Hitler je izrazil željo za splošen in končni sporazum z Anglijo. Na drugi strani pa naglasil nujnost ureditve nemško-poljskega vprašanja. Še ni padel sklep o vojni ali miru. Še lahko upamo, in še lahko delamo za mir, toda s tem, da niti za piko ne odjenjamo od sklepa, da se bomo držali linije, ki smo si jo postavili.

Angleška vlada je stalno naglašala željo po trajnem angleško-nemškem sporazumu.

Toda to zavisi od načina, po katerem se mora rešiti spor med Nemčijo in Poljsko. Mi smo jasno povedali, da so naše obveze do Poljske točno obrazložene v sporazumu, ki smo ga podpisali 25. av-

da bo vsaka politična skupina, ki ima količikaj zaslombe v narodu, imela v saboru svoje zastopstvo, ker se Hrvati ne boje opozicije.«

To so modre in pogumne besede, na katere je lahko ponosen vsak Hrvat in ki naj v celoti veljajo tudi za nas Slovence.

Socijalistično gibanje v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji, ki je s polnim razumevanjem podpiralo stremljenje združene opozicije za dosego sporazuma, se tega iskreno veseli in daje priznanje vsem faktorjem, ki so pripomogli, da je do njega prišlo.

Mi se pa zavedamo, da naše razredno socijalistično gibanje čakajo še velike težkoče in borbe za pridobitev polne domovinske pravice. Mi vemo, da je umetno razširjeno sovraštvo proti našemu gibanju veliko in da bo treba vztrajnega in smotrnega dela na vseh poljih, da se to sovraštvo razprši, pred sodki odstranijo ter našo javnost prepriča o važnih funkcijah, ki jih mora delavski razred izvršiti v današnji družbi. To so funkcije, ki niso v škodo

Ne morem pa reči, da bi se bila količikaj zmanjšala nevarnost pred to katastrofo. V ponedeljek, dne 28. avgusta zvečer je bil izročen Hitlerju končni odgovor Anglije.

gusta in katerega bomo tudi izvršili. Vlada je prepričana, da bi ustvaritev pravične rešitve vseh spornih vprašanj z razgovori mogla odpreti zelo ugodne upe za bodočnost Evrope in sveta. Od vsebine Hitlerjevega odgovora zavisi, ali bo še kaj časa za proučevanje položaja in za delo mnogih sil, ki delajo v korist miru. Mi smo mirni, ker smo pripravljeni:

Poljska ne sme biti žrtvovana!

V imenu opozicije delavske stranke je izjavil Greenwood, da je treba ohraniti svobodo in zakonitost v mednarodnih odnošajih. Poljska ne sme slediti drugim državam, ki so že postale žrtve nasilja.

Hitlerjev odgovor izročen

V torek, dne 29. avgusta zvečer je bil izročen Hitlerjev odgovor angleški vladi. Trdi se, da Hitler zahteva Gdansk in koridor, ponuja pa Poljski, da bi smela kljub temu do morja. V Varšavi ne verujejo več v mirno poravnavo spora, ki ga je začela Nemčija s svojimi zahtevami.

Mobilizacija po vseh državah

Mobilizacija je v teku v vseh državah, ki so neposredno prizadete po nevarnosti vojne. Ostale države, ki meje na po vojni orožene države pa vrše vpoklice vedno novih letnikov vojaštva.

Na Madžarskem

Madžarska vlada je v zaščito svojih mej odredila mobilizacijo več letnikov, ker so se pojavile na njenih mejah nemške čete.

Švica brani svoje meje

Švicarska vlada je z ozirom na poslabšanje položaja, ki daje le malo upa-

Mednarodno organizirano delavstvo ob uri nevarnosti

Izvršni odbor mednarodne strokovne zveze

je imel v Parizu svojo sejo ter je ob sodil ravnanje Moskve z ozirom na grozečo nevarnost vojne. Po mnenju odbora ni bilo nobenega povoda za ruski korak, ker mora v mednarodni po-

narodni skupnosti, kar dokazujejo vse demokratično urejene države, temveč v korist in v procvit države. Dogodki nam kažejo, da je bodočnost držav, v katerih delavski razred nima svobode, zelo temna; take bodočnosti ne želimo naši državi in našim združenim narodom, katerih del je tudi razredno delavsko gibanje.

Razredno delavsko gibanje ne zahteva za svoje delo in napore nobenih priznanj, ne privilegijev, še manj pa protekcije, želi samo enakost pred zakoni, svobodo gibanja in možnost poli-

nja na mirno rešitev sporov, odredila mobilizacijo. 100.000 mož švicarske armade je zasedlo meje.

V Italiji — omejitve

Italijanski listi napovedujejo, da bo od 3. septembra popolnoma ustavljen ves civilni avtomobilski promet. Nadalje pozivajo ljudi v velikih obmorskih mestih in v severni Italiji, da se izselijo na deželo. Racionalizirana bo oddaja živeža. Časopisi smejo izhajati samo na 6. straneh

V Nemčiji — priprave

V Nemčiji je omejen civilni potniški promet. Skrčen je tudi tovorni promet. Odredba o uvedbi krušnih kart je povzročila naval na trgovine. Nemški radio je radi tega oštel dotične pripadnike nemškega naroda, ki so se na ta način sami izločili iz celote. Osebni avtomobilski promet je ustavljen in stoji ponekod na glavnih cestah cele kolone osebnih avtomobilov.

Prve angleške čete v Franciji

V Francijo so že pred par dnevi prispele prve angleške čete, ki so odšle na Maginotovo linijo. Vse čete so motorizirane.

Vojne priprave v Romuniji

V Romuniji še sicer trdno upajo, da ne bo prišlo do vojne in z veliko napetostjo pričakujejo nadaljnji razvoj mednarodnih dogodkov. Da bi Romunija ne doživela kakšnih razočaranj, ima nad 2 milijona vojakov pod orožjem in se vršijo še naprej vojaške priprave in utrditev meje.

Tudi Amerika se mrzlično pripravlja

Ameriška vojna industrija dela s polno paro. Zlasti izdelujejo v veliki množini nove topove tako za domačo potrebo, kakor tudi za eventualni izvoz.

Molotov pojde v Berlin

Na povabilo kanclerja Hitlerja in narodno-socialistične stranke bo predsednik sveta ljudskih komisarjev (ruske vlade) Molotov v kratkem obiskal Berlin.

litiki obveljati načelo demokracije in sporazumnega sodelovanja, kar edino more ustvariti dobre odnošaje med narodi in zagotoviti mir.

tičnega udejstvovanja po svoji številčni in moralni moči, ki se bo dokazala pri prvih svobodnih in tajnih volitvah. Zahteva popravo od dosedanjih režimov storjenih krivic na socialno-političnem polju, za vse drugo se bo delavstvo samo borilo.

Ko se bo delavski razred čutil svobodnega in pred zakonom enakega, bo njegovo navdušenje za narod in državo še večje in delo še požrtvovalnejše.

To naj upoštevajo vsi, ki imajo interese skupnosti pred očmi.

Velike manifestacije za sporazum v Beogradu

Desettisoč ljudi pozdravlja dr. Mačka.

Dne 28. avgusta so prispeli v Beograd s posebnim vlakom iz Zemuna hrvaški ministri z dr. Mačkom na čelu, ki jim je pred kolodvorom desetisočglava množica priredila prisrčen sprejem in navdušeno vzklikala dr. Mačku in sporazumu. Spejem hrvaških ministrov v Beogradu je pokazal, da je uresničitev sporazuma v Srbiji vzbudila največje

zadoščenje.

Zasedanje hrvaškega sabora.

Dne 29. avgusta se je zbral v Zagrebu hrvaški sabor na slavnostno zasedanje. Sabor tvorijo zaenkrat hrvaški poslanci, ki so pri volitvah v decembru lanskega leta dobili v svojih srezih večino glasov nad kandidati z vladine liste.

Kdo vse ima zasluge za sporazum?

Seda bi jih hoteli imeti tudi taki, ki so se borili proti sporazumu.

Sedaj, ko je sklenjen sporazum, se oglašajo ljudje, ki so zadnja štiri leta vztrajno delali na tem, da pokopljejo sporazum in si laste zasluge, da je do nje prišlo. Ob decembrskih volitvah so grmeli kroti Mačku. Dr. Stojadinović je v Ljubljani javno grozil: »Kdor izmed državnih nameščencev bo glasoval proti vladi, zanj ni mesta v državni službi.« Za te besede je žel viharno odobravnje gotovega dela zborovalcev.

Kdo ima tedaj zasluge za sporazum?

Zasluge za sporazum in to nesporne zasluge ima vseh tistih 1.500.000 volilcev, ki so dne 11. decembra 1938 kljub terorju in šikanam ter preganjanju oddali svoj glas za dr. Mačka, tako da so odgovorni faktorji videli, da ne morejo prepustiti vodstva države šarlatanom, ki se bore proti takemu pokretu, ampak da je potrebno takemu gibanju utreti pot na vodstvo države. Ko je to spoznaje zmagalo zgornje, so ga morali sprejeti tudi tisti, ki so se mu upirali, r

Kako se bodo izvedle volitve za senat?

Po starem zakonu.

Po uveljavitvi sporazuma sta bila razpuščena narodna skupščina in senat. Razveljavljen je bil tudi zakon o volitvah narodnih poslancev, ne pa tudi zakon o volitvah senatorjev. Sedaj napovedujejo nekateri listi, da bodo nove volitve v senat koncem septembra. Volitve se vsekakor morejo vršiti, toda posredi je še vprašanje volilcev. Senatorje volijo župani podeželskih občin. Ti župani so bili izvoljeni v javnih volitvah in po volilnem redu, ki je često naravnost kruto favoriziral večino v škodo manjšine, ki je dobila pri volitvah

mogoče samo par glasov manj kot pa zmagovalci. Volilni upravičenci so tudi župani mest, ki so vsi imenovani, ker se do danes še niso izvršile volitve, potem banovinski svetniki, ki tudi niso izvoljeni in nazadnje narodni poslanci, ki jih pa ni več.

Vsekakor bo morala biti poprej izvoljena narodna skupščina, banovinski sveti in mestni sveti, predno bodo volitve v senat mogoče, razen seveda, ako se bo spremenil zakon, oziroma se ne bo oziralo na to, da v zakonu predvidenih volilcev sploh ni.

Kaj je z razveljavitvijo cenika jugoslovanskega papirnega kartela?

Vesti, ki niso resnične.

Te dni smo čitali, da je trgovski minister s svojo odločbo odredil preiskavo proti papirnemu kartelu jugoslovanskih tvornic, razveljavil kartelno pogodbo in ukazal, da se morajo znižati tudi

Nemške čete so zasedle Slovaško

Kakor izjavljajo v Bratislavi, je slovaška vlada sama poklicala nemške čete v deželo, ki so prišle in jo zasedle. Dočim je bilo prvotno dogovorjeno, da bo nemška vojska samo varovala Slovaško, je sedaj gotovo, da bo Slovaška služila za vpadna vrata v Poljsko. V Budimpešti povdarjajo, da je Slovaška prestala biti samostojna država.

cene za papir na višino pred uveljavitvijo kartelne pogodbe in to počeni od 11. avgusta dalje. Danes imamo že 30. avgusta, papir pa je še vedno enako drag, kot je bil 11. avgusta, oziroma od časa sklenitve kartelne pogodbe. Ko bi nam informatorji vendarle povedali, odkod imajo vesti o razveljavitvi kartelnega cenika, oziroma naj bi se informirali, zakaj se razveljavitve kartelnega cenika po več kot 14. dneh še vedno ne upošteva?

Tudi Litva se pripravila. Litva je ponovno povdarila svojo nevtralnost, za vsak slučaj pa je te dni vendarle vpoklicala nekaj letnikov pod orožje.

Doma in po svetu

Za Slovenijo se bomo še premislili... Te dni smo brali to-le: »Sedaj smo tudi mi dobili pravico do enakih kompetenc kot jih imajo Hrvači v Hrvaški banovini. V praktičnem izvajanju in prenašanju kompetenc bomo mi premislili in določili, katere so za Slovence koristne in sprejemljive.« Kdo bi si mislil! Sedaj ko imajo Hrvači še nekaj več kot avtonomijo, pa se nekaterim slovenskim avtonomistom zdi to preveč in pravijo, da bodo previdno izbirali, kaj bodo dali od tega pokusiti Slovincem. Lepa reč, to si velja zapomniti!

Kdo predstavlja Hrvate v vladi. Hrvaška seljačka stranka je že po svojem nazivu kmečka stranka. V vladi pa jo sedaj zastopajo: dr. Maček, po poklicu odvetnik, dr. Šutej, odvetnik, dr. Andres, odvetnik, dr. Josip Torbar, odvetnik, dr. Bariša Smoljan, odvetnik in dr. Stanoje Mihaldžić, pravnik. Za bana Hrvaške je postavljen dr. Ivan Šubašić, odvetnik, za njegovega namestnika pa dr. Ivan Krbek, vseučiliški profesor. Kakor vidimo med vseni temi najvidnejšimi predstavniki hrvaške seljačke stranke ne najdemo niti enega kmeta. Na to opozarjamo zato, ker se radi pojavljajo demagogi, zlasti ob časti kakšnih volitev, ki zlasti zamerijo zavrednemu delavstvu, ako postavljajo na odgovorna mesta v resnici sposobne ljudi in intelektualce. Brž se najdejo »prijatelji« delavstva, ki mu prišepetavajo: »Zakaj boš šel za take ljudi v ogenj, ki niso pravi delavci. Masa naj odloči!« in podobno. V Hrvaški seljački stranki vlada, kakor vidimo, velika disciplina in tudi pamet, ker postavljajo na odgovorna mesta ljudi, ki nekaj vedo in ztajo. Ti ljudje delajo, oni, ki jim slede pa imajo pravico kritike nad njimi. To nas uči, da mora tudi v delavskem gibanju zmagati načelo, da na najodgovornejša mesta postavljamo take, o katerih smo prepričani, da nam po svoji sposobnosti lahko jamčijo za najboljši uspeh, demagoge pa je treba zlasti ob uri odločitev vedno nagnati.

Zopet v pokoj. Generalni konz. svetnik v ministrstvu zunanjih zadev dr. Anton Novačan je bil že pred nastopom Jevtičeve vlade v diplomatski službi. Potem je diplomatsko službo kvitiral in l. 1935. kandidiral v slovenjgraškem srezu ter bil tudi izvoljen. Po prihodu dr. Stojadinovića na oblast je bil nekaj časa kot Jevtičev v opoziciji, pri glasovanju o konkordatu pa se je vzdržal glasovanja, dočim so Jevtičevci glasovali proti vladi dr. Stojadinovića. — Dr. Stojadinović ga je zato izbral za diplomata in g. dr. Novačan je postal diplomat. Reklo se je, da gre za konzula nekam v inozemstvo. Vsekakor je bilo to bolje kot pa poslanski mandat pri decembrskih volitvah 1938. Začudenje vzbuja, da je dr. Novačan sedaj zopet kvitiral diplomacijo in to neposredno pred bližajočimi se volitvami.

Trošarina na sladkor je znižana za din 0,50. V zmislu § 113 finančnega zakona 1939-40 je vlada izdala naredbo o spremembi in dopolnitvi naredbe o sladkorni pesi in zakona o državni trošarini. Po tej naredbi se znižuje državna trošarina na sladkor za din 0,50, in sicer v kockah od din 8,05 na din 7,55, v kristalih od din 7,50 na din 7. Prodajati se mora sladkor od 1. septembra t. l. dalje din 0,50 ceneje. — Po isti naredbi se ustanovi centrala za pro-

dajanje sladkorja. Poleg tega je vlada sklenila ustanoviti državno tovarno za sladkor v Šabcu, za katero sme finančni minister najeti pri državni hipotekarni banki posojilo do zneska 100 milijonov dinarjev. Vsa oprema za tovarno je oproščena uvozne carine ter državnih in samoupravnih davščin ter taks.

Preiskava je uvedena tudi proti cementnemu kartelu, ako smemo verjeti tozadevnim poročilom. Mogoče se bo sedaj cement pocenil. Želeti je, da bi se stvar s cementom sukala hitreje kot pa se s papirjem.

Nova banovina Hrvaška po prebivalstvu. V banovini Hrvaški je po podatkih ljudskega štetja od 31. marca 1931 — 4.067.227 prebivalcev ali 28,76 odst. vsega prebivalstva v državi. Po veri je: katolikov 3.022.016, pravoslavni 767.934, muslimanov pa 143.880.

V veletrgovinah in industrijskih poslovalnicah neprekinjen delovni čas — sedem ur. — Zagrebška banska uprava je znova potrdila svojo uredbu, glasom katere smejo imeti veletrgovine in industrijske poslovalnice odprte svoje lokale samo od 7. do 14. ure. Podaljšanje delovnega časa preko teh ur je prepovedano. Mogoče bo »Slovenec« obsodil to skrajšanje delovnega časa, kot je obsodil Blumov 40urni delovnik.

Angleška in francoska vojna misija se je te dni vrnila iz Moskve. Šefa francoske delegacije generala Doumenea je ob povratku v Pariz sprejel predsednik vlade Daladier.

Holandska ostane nevtralna. Holandska vlada je izdala proglas na narod, v katerem povdarja, da bo Holandska v vsakem oziru ostala v bodoči vojni nevtralna.

Slovaška vlada je prepovedala uvoz vseh madžarskih, čeških in poljskih listov.

Nemški specialisti pojdejo zopet v Rusijo. Nemško-ruska trgovinska pogodba predvideva, da lahko Rusija naštavi za 200 milijonov mark raznih industrijskih strojev v Nemčiji. Rusija pa bo Nemčiji dobavljala zlasti kmetijske pridelke in surovine. V Rusijo bo baje zopet odšlo večje število nemških specializistov.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato povarnaj naročnino takoj!

Naša trgovinska bilanca

V prvih sedmih mesecih pasivna za din 139,9 milijonov.

Letos smo v prvih sedmih mesecih izvozili za din 2.821,8 milijonov (lani za 2670,3), uvozili pa za din 2.961,7 milijonov (lani 3.048,8). Trgovinska bilanca je v prvih sedmih mesecih letos pasivna za din 139,9 milijonov (lani za 378,5).

Izvoz v mesecu juliju se je v primeri z lanskim letom zvišal za 44,31 odst., uvoz pa za 7,59 odst., kar pomeni sicer izboljšanje trgovske bilance v primer z lanskim letom.

Zane Grey:

2

Mož iz gozda

Mrmrajoče kletvice, potem pomešane z zamolkimi udarci kopit in škripanjem jermenja ter sope-njem zmučenih konj.

Nato je bilo čuti nov drsajoč korak, ki ga je spremljal žvenket ostrog.

»Snake, bilo bi pametneje, da smo bili vzeli kako tovorno živinče s seboj«, je rekel novodošlec z zategnjenim glasom.

»Tudi jaz mislim tako, Jim. Toda, ker tega nisimo storili, kakšen pomen naj ima, da se sedaj radi tega čmerimo? Beasley nas ne bo pustil dolgo čakati.«

Daleja, ki je ležal negiben in tih, z obrazom proti tlom, je spretelo po vsem telesu in mu pognalo kri po žilah — kot da bi ga bila popadla groznica. Ta mož z globokim glasom je bil Snake Anson, eden izmed najgrših in najbolj nevarnih ljudi v okolici, ostali so tvorili najbrž privesek njegove tolpe, ki je bila že dolgo časa strah in trepet te, le malo naseljene pokrajine. Beasley, o katerem so govorili, pa je bil eden izmed obeh največjih farmarjev in ovčerejcev v okolici Belih gor. Kakšen pomen naj bi imel sestanek med Snake Ansonom in Beasleyem? Milt Dale je odgovoril na to vprašanje v neprilog Beasleyu; in mnoge čudne zadeve, ki so se tikale ovc in pastirjev, ter so bile za malo vas Pine vedno nekakšna skrivnost, so postale naenkrat jasne kot beli dan.

Zdajci so vstopili v kladaro tudi še drugi možje.

»Ne bo mnogo deževalo«, je rekel nekdo. Potem je bilo slišati zamolkel padec kralja, ki ga je nekdo vrgel po tleh.

»Jim, tu imaš kos smrekovega lesa; suh je kot netilo«, je kričal nek drug glas.

Ropot in počasni koraki, nato pa težki udarci, so pričali, da je Jim najbrž tolkel s kraljem ob tla, da bi mu odbil kos in dobil nekoliko suhih trsk.

»Snake, posodi mi nekoliko tvojo majhno pipo in takoj bomo imeli ogenjček.«

»Ho, jaz hočem imeti svoj knaster zase, briga me ogenj«, je odvrnil Snake.

»Stavim, da si ti največji podlež v teh gozdovih«, je rekel Jim zategnjeno.

Ostri udarci jekla ob kremenjak — ki so se parkrat ponovili — in potem šum, ki ga je povzročalo naporno pihanje in sopeanje, je razodevalo, da si Jim prizadeva, da bi napravil ogenj. Kmalu na to je postalo svetlo v kladari: les prasketa, plameni sikajo in tutnjava vedno bolj narašča.

Slučajno je ležal Dale na tleh podstrešja z obrazom navzdol in tik ob njegovi glavi je bilo opaziti majhne reže v opletu. Ko se je ogenj razgorel, je bil v stanu opazovati možje pod njim. Edini, ki ga je bil kdaj videl, je bil Jim Wilson, katerega so poznali v Pini gotovo mnogo poprej predno je bila znana le besedica o Snake Ansonu. Jim je bil še najboljši izmed vseh v tej lopovski tolpi in je imel prijatelje med poštenimi ljudmi. Govorilo se je, da si s Snakejem nista posebno dobra.

»Tak ogenj se prileže«, je rekel postavni Moze, čigar ramena so se zdela prav tako široka, kot je bila njegova zunanost porjavela.

»Skoro bo jesen... ko bi le imeli kaj za pod zobe«, se je začel nek glas.

»Moze, v moji torbi na sedlu je kos jelenjega mesa, ako greš ponj, si ga polovico lahko obdržiš«, se je vmešal nek drug glas.

Moze je naglo oddrsal ven.

V svitu ognja je dobil obraz Snake Ansona kačji izraz, oči so se mu svetile, njegovi dolgi vrat in njegova neskončno dolga postava so bile docela v skladu z njegovim imenom.*

»Snake, kakšne vrste posel pa imata z Beasleyem?« je vprašal Jim.

»Boš prav tako hitro zvedel kot jaz«, je odvrnil vodja tolpe. Izgledalo je, da je truden in zamišljen.

»Ali nismo spravili že dovolj teh ubogih mehških pastirjev na oni svet — za nič in zopet za nič?«, je vpadel najmlajši v tolpi, komaj odrasel dečko, ki se je po svojih trdih, grenkobo izražajočih ustnicah in poželjivih očeh domala nekoliko razlikoval od svojih pajdašev.

»Vraga, res je, Burt — tudi jaz mislim tako«, je odvrnil mož, ki je bil poslal Mozeja ven.

»Snake, ne bo več dolgo, ko bo sneg zamedel po teh gozdovih«, je rekel Jim Wilson. »Ali bomo prezimili v kotlini Tonto ali pa tam preko na Gili?«

»Mislim, da bomo poprej še izvršili kakšno ježo, predno bomo krenili proti jugu«, je odvrnil Snake osorno.

V tem trenutku se je vrnil Moze.

»Bos, konja čujem peketai po poti«, je vzkliknil.

* Snake = kača.

Iz naših krajev

ČRNA PRI PREVALJAH

Delavstvo in obvezna telesna vzgoja. Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je izdelalo zakon, po katerem so vsi moški z dovršenjem osnovne šole in do svojega 20. leta obvezni posejati telovadbo. Poklicane zato bi bile občine, da prevzamejo to nalogo. Za tem je izšel tudi že tozadeven pravilnik, ki predvideva tudi kazni za prestopke, kakor so zanemarjanje vaj ali ščuvanje proti temu itd. Predavanje o tem se je vršilo dne 24. avgusta na osnovni šoli, na katerega so bila pozvana potom občine od sreskega načelstva vsa kulturna društva. Zastopnik tukajšnjega »Sokola« je povedal resnico že na predavanju, le žal, da se predavatelj ni spuščal iz okvira svojega problema. Tudi župan g. I. Turk je povedal precej tehničnih pripomb. Mi samo podčrtavamo besede g. župana in besede zastopnika »Sokola«, v ostalem pa dodajamo: Tudi mi nismo proti temu zakonu, ali življenje je drugačno, tako, da bo od izvedbe tega zakona le težko prišlo. Saj že itak obstojata telovadni organizaciji »Sokol« in »Fantovski odsek« in na dva kraja se vadiiti bi bilo nesmiselno. Ako je pa resna volja, da se v svrhu ugotovitve zdravja za jame čimveč naroda v telovadnice, potem dopustite pravico tudi delavskim, to je socialističnim kulturnim društvom, da bodo smela gojiti telovadbo.

Reorganizacija poverjeniškega odbora »Delavske Politike«. Poverjeniški odbor našega lista v Črni je bil reorganiziran. Pozivamo vse naše naročnike, da grejo na roko inkasantom in zlasti redno plačujejo vsak mesec sproti naročnino za »Delavske Politiko«, ki mora kriti svoje izdatke izključno le z naročnino. Vsi oni naročniki, ki so z naročnino v zaostanku, naj še ta mesec izpolnijo svojo dolžnost, ker jim bo uprava sicer primorana ustanoviti nadaljnje pošiljanje našega lista. Z rednim plačevanjem naročnino pa naj tudi pridobi »Delavske Politiko« novih naročnikov, da bo »Delavska Politika« v našem kraju res prihajala v slaherno stanovanje, kjer stanujejo delavske družine.

KRANJ

Delovne razmere pri gradnji kopaljšča. Kakor je že javnosti znano gradi kranjsko kopaljšče znani podjetnik g. Kavka iz Ljubljane, doseđani poslanec JRZ. Na žalost ugotovljamo, da to podjetje, od vseh podjetij te stroke v Kranju najbolj grobo krši našo socialno zakonodajo. Delovni čas pri tem podjetju znaša 12 do 13 ur dnevno. Nadur se ne plačuje z zakonitim 50odstotnim poviškom. Poleg tega se na dela tudi ob nedeljah, kar v nobenem oziru ni vzgledno za gospoda podjetnika. Vprašamo se: Kdo naj potem izvaja delavsko socialno zakonodajo, ki jo je naša država sprejela?

Ponovno ugotovljamo pristranost »Gorenjca«, ki rajši zamiži, samo da ne vidi delavce pri gradnji kopaljšča, ki ob nedeljah vihte kramp in lopato, dočim na drugi strani opazi vsakega delavca, ki gradi svojo stanovanjsko hišico. Menda molččnost »Gorenca« ne upravičuje svoječasna napoved, češ, da bo kopaljšče že za letošnjo sezono dograjeno. Ker pa je sedaj kopalna sezona itak pri kraju, je s tega stališča brezsmiselno, da bi se še nadalje delalo ob nedeljah. Kar se tiče kršenja socialne zakonodaje s strani podjetnika g. Kavke, nosi del odgovornosti tudi občinska uprava, ki pri oddaji del ni zahtevala od podjetja garancij, da delavstvu nudi vsaj ono, kar mu po zakonu pripada.

Zborovanje stavbinskega delavstva. Zveza stavbinskih delavcev sklicuje v nedeljo, dne 3. septembra ob pol 10. uri v »Cankarjevem domu« zborovanje stavbinskega delavstva. Na zborovanju se bodo obravnavala važna pereča vprašanja, ki se tičejo predvsem stavbinskega delavstva. Gre za novo kolektivno pogodbo, ker sedanja poteče koncem tega leta. Lastni življenjski interesi kličejo vsakega stavbinskega delavca, da z zborovanja udeleži in sicer točno ob najavljeni uri.

RUŠE

Poročila sta se člana delavskega kolesarskega društva Vrenčur Marija in s. Bučar Anton. Obema želimo mnogo srečel!

Ruška jadralska skupina šteje že lepo število aktivnih članov. Skupino vodita Sonnenwald Srečko in Friček Janko. V kletnih prostorih posojilnice člani pridno izgotavljajo jadralsko letalo. Krst letala bude 8. septembra. Veselica jadralscev se pa bo vršila v soboto, 2. septembra v vseh prostorih Sokolskega doma. Vabljeni vsi.

Akcija za postavitev spomenika žrtvam dela prav lepo napreduje. Nabrał se je že lep znesek in nam bude vsled tega uspelo, da izvršimo slavnostno odkritje spomenika dne 24. septembra. Na to slavnostno opozarjamo že sedaj vso delavsko javnost Slovenije. Ruško delavstvo in demokratično misleča javnost je ponovno dokazala, da ve ceniti one žrtve, ki so padle v izvrševanju svojega poklica. Spomenik bude edinstven te vrste; delo izvršuje akademski kipar in slikar domačin g. Sušmelj. Vse svobodne strokovne organizacije vabimo, da se udeležijo slavnostnega odkritja že radi tega, ker bo to prvi spomenik, ki ga je zavedno delavstvo v Sloveniji postavilo onim, ki so padli na fronti dela.

Knjiga dr. Antona Dermote, Slovenski politični problemi, ki jo izda letos »Cankarjeva družba«, bo dala vsakemu jasn pogled na naše razmere in bo vsakemu koristna.

LJUBLJANA

Slikarju R. Jakopiču so ukradli slike. Slikarju Jakopiču v Ljubljani so neznanzi ukradli iz ateljeja šest njegovih najljubših slik že dne 4. avgusta. Tatvino je prijavi šele tri ali štiri dni kasneje in tatov še niso našli. Jakopič je bil že enkrat okraden. Takrat se je tat skesal in se je sam javil Jakopiču, ki mu je pa rekel: »Prijatelj, kar obdrži jih, če ti katera ni všeč, si izberi drugo. Še jim imam nekaj tukaj.«

MARIBOR

Sestanek zaupnikov

socialističnega gibanja se bo vršil v nedeljo, dne 3. septembra t. l. s pričetkom ob 9. uri v Gambrinovi dvoran. Zaupniki, ki bi vabila pravočasno ne prešli, naj se zgledajo v uredu našega lista, kjer bodo dobili tozadevno vabilo. — Sklicatelji.

Odlučeno. Z razpustitvijo parlamenta je bilo rešeno tudi neko prav nerodno vprašanje, ki je zadnje mesece stalno vznemirjalo pristaše JRZ zlasti v Mariboru in bližnji okolici in grozilo, da bo sprožilo cel plaz. Gre namreč za izpolnitev dogovora, ki je bil sklenjen pred decemborskimi volitvami v zvezi s kandidaturama g. Žebota in Wurcingerja. Takrat je bilo dogovorjeno, da bo g. Žebot sicer kandidiral, po izvolitvi pa odstopil svoje mesto g. Wurcingerju. Toda po volitvah so številni pristaši g. Wurcingerja zaman zahtevali, da se ta dogovor izvede. G. Žebot je ostal poslanec, dasi se je zadrževalo, da radi svojega zastopstva pri »Vzajemni« tega mandata ne bo mogel vršiti. Našla pa se je rešitev. G. Žebot je zastopstvo uredil tako, da mu je ostalo v rokah in je poslanecval do razpusta. Pristaši g. Wurcingerja so silno veseli razpusta skupščine in pravijo, da je prav tako, za v prihodnje pa bodo ravnali drugače in ne bodo več šli na take obljube, ko se bo odločalo o poslanskih mandatih.

Pošta z inozemstvom počasi funkcijonira. Najbrž je temu kriva ustavev cele vrste vlakov preko Nemčije. Iz Pariza so prispeli listi od 25. avgusta šele v ponedeljek, dne 28. avgusta popoldne.

Železniški promet z Nemčijo je že par dni zelo omejen. Iz Nemčije prihaja še brzovlak ob 13. 18 uri, dalje osebni vlak ob 11.22 uri in 21.25 uri. Iz Maribora pa vozi v Nemčijo brzovlak ob 16.30, potniška vlaka pa ob 13. in 21.50 uri. Prav tako vozita na progi Prevalje—Pliberk samo dva potniška vlaka dnevno, na progi Dravograd—Labud pa en potniški vlak. Že doslej so imeli vlaki iz Nemčije velike zamude in seveda tudi v tem oziru ni pričakovati z ozirom na omejitve železniškega prometa zboljšanja. Iz Maribora odhajajo tako proti Zidanemu mostu, kakor tudi v ostale kraje naše države vsi vlaki normalno.

Sadje bodo prodajali po vsem mestu. Vsled zastojia izvoza sadja v inozemstvo je mestni tržni odsek sklenil dovoliti kmetom prodajo sadja na trgu v Orožnovi ulici in Strossmajerjevi ulici, na Trgu Svobode, v Prešernovi ulici, v Radvanjski ulici in v Magdalenskem parku. Res je, da prebivalci na ta način lažje pridejo do sadja.

Kdaj se bo pričelo graditi radijsko oddajno postajo v Mariboru? Že pred meseci je bilo govora, da bo Prosvetna zveza, ki je lastnica ljubljanske radio oddajne postaje, nemudoma povečala kapaciteto ljubljanske postaje, obenem pa postavila tudi v Mariboru oddajno, oziroma pomožno postajo in da je tozadevni dogovor med Prosveto zvezo in poštnim ministrom že sklenjen. Mariborčani smo čezdalje bolj radovedni kako je s to zadevo. Kakor znano je ministruvstvo pošte odvzelo radijske postaje privatnikom v Beogradu in Zagrebu, ker niso hoteli izvesti nobenega izboljšanja naprav. V Sloveniji se je Prosvetna zveza odvzemu postaje izognila, ker je obljubila to, kar družbi v Zagrebu in Beogradu nista hoteli izvršiti, s tem pa še ni rečeno, da sedaj lahko ostane pri obljubi.

CELJE

Prijatelje lepe knjige opozarjamo, da ima tukajšnija uprava na zalogi še par izvodov »Polietna«, krasnega socialnega romana Maksima Gorkija. Knjiga stane samo 10 din. Naj ne bo med nami nobenega zavednega, ki bi ne imel tega lepega socialnega romana ruske vasi.

Knjige »Cankarjeve družbe« se tudi naročajo v naši upravi. Pohitite z naročili in omogočite, da pravočasno naročimo knjige. 4 knjige stanejo samo 20 din. Kdor prida še 5 dinarjev, dobi še eno knjigo. Vsebinsko so knjige še veliko lepše kakor lanske.

Zeleni med seboj. Na hiši Delavske zbornice je do prevzema po novo imenovanih delavskih generalih in generalicah brez vojske visela deska za »Delavsko Politiko«. Pri razgovoru, da se mora ta deska takoj odstraniti raz stene, je odlično sodelovala tudi Nežka. Ona je to utemeljila, da bo z odstranitvijo mnogo pomagano delavstvu na duši in telesu. Po robu se je pa postavila Anica, ker mora hoditi čitat »Delavsko Politiko« k drugemu okencu, kar ji pa ni po godu. Sedaj je nastal resen spor med Nežko in Ančko. Zgleda, da bodo posledice grozne. Preti nevarnost, da se bo še tisto zelenje posušilo, ki že komaj vegetira. Nam se to nič čudno ne zdi, ker nobena stvar ne ostane trajno zelena. Sedaj prihaja jesen in že odpada list za listom.

LAŠKO

Kako je s pokritjem žikovce skozi naše mesto? Že dolga leta so se bavile občinske uprave s tem vprašanjem, končno so se le gospodje odločili, da so odobrili din 50.000 za pokritje odseka (od bodočega »Prosvetnega doma« okoli 32 m), kar so v surovem stanju že izvršili; pri delu so uporabili savinjski gramoz, kar je prav, ni pa prav, da so pri tem javnem delu zaposlili same kmečke posestnike, a naši brezposelni posedajo dnevno na klopeh po

bil že enkrat okraden. Takrat se je tat skesal in se je sam javil Jakopiču, ki mu je pa rekel: »Prijatelj, kar obdrži jih, če ti katera ni všeč, si izberi drugo. Še jim imam nekaj tukaj.«

Zborovanje živilskih delavcev. Zveza živilskih delavcev podružnica Maribor sklicuje za v nedeljo, dne 3. septembra t. l. s pričetkom ob pol 10. uri dopoldne v gostilni »Pri zlatem konju« zborovanje vseh živilskih delavcev iz Maribora in okolice. Pridite vsi in točno!

Pričetek šolskega leta. S. 1. septembrom se bo zopet pričel reden pouk na vseh ljudskih šolah, kmalu nato pa tudi na srednjih šolah, kar povzroča roditeljem velike skrbi, ker je začetek šolskega leta zvezan z velikimi izdatki. Za delavce in nižje nameščence zaslužek že sedaj ni zadoščal, saj čisto ni bilo na razpolago potrebnih sredstev za najnuinejše življenjske potrebščine. Šolanje v srednjih šolah pa je danes draga stvar in baš to... občutijo zlasti revnejši sloji. Često najbolj nadarjen otrok ne more obiskovati srednjih šol, ker ni na razpolago sredstev. Kdaj se bodo v tem pogledu tudi pri nas razmere zboljšale?

Iz tujine so se začeli vračati sezonski delavci, ki so pred par meseci odšli v Nemčijo s trebuhom za kruhom. Ti delavci se pritožujejo nad težkim in napornim delom, ki so ga morali opravljati v tuini, da si prislužijo nekaj dinarjev za vsakdanje življenje v zimskem času.

Spomenik pokojni gledališki igralki Berti Bukšekovi bodo postavili gledališki igralci. V to svrhu se obračajo na vse ljubitelje gledališča in zlasti na tiste, ki so poznali pokojnico in njeno udeleževanje na odru, da prispevajo za ta spomenik in pošljejo prispevke v ta namen na Posojilnico v Narodnem domu ali pa vplačajo na račun poštne hranilnice 10.502.

Požigalec na delu. V Razvanju so prešli hišni posestniki grozilna pisma, da jim bo vse požgano. Od nedelje na ponedeljek je res začelo goreti pri posestniku Rotu. Pogorelo je gospodarsko poslopje in ima posestnik 200.000 din škode, ako je ne bo plačala zavarovalnica.

Riziko dela. V tukajšnji bolnico so pripeljali 17letnega Cirila Fuknerja, na katerega je pri gradnji obrambnega nasipa pod falskim jezom padla skala in mu prizadejala težke notranje poškodbe. V Rušah pa se je ponesrečil delavec Anton Greifoner, ki so ga stisnili odbijajući dveh tovornih vagonov. Tudi Greifoner se zdravi v tukajšnji splošni bolnici.

Proslava kraljevega rojstnega dne se bo vršila dne 5. septembra s sodelovanjem vojaštva.

Organizacijski izlet mariborskih brivskih pomočnikov v Celje. V nedeljo, dne 3. septembra priredijo mariborski brivski pomočniki in pomočnice izlet v Celje, kjer se bodo sestali s pomočniki iz Ljubljane in iz Celja. Na ta izlet so vabljeni vsi brivski pomočniki in pomočnice, tudi neorganizirani. Medsebojnemu spoznavanju in uživanju proste narave v okolici Celja je izlet namenjen. Ker so potni stroški malenkostni (nedeljska vozovnica), zato se pričakuje čimvečje udeležbo pomočnikov in pomočnic. Prijaviti se je treba v petek, dne 1. septembra od 19. ure do 20. ure v društvenem lokalu, Delavska zbornica, II nadstr. Odhod v Celje v nedeljo, dne 3. septembra ob 5. uri zjutraj z glavnega kolodvora. Na svidenje; — Odbor.

Napaka je tudi v tem, da so na dnu potoka pustili vso navlako, mesto, da bi tudi dno betonirali, da bi vsa navlaka gladko polzela v strugo Savinje. Tako se bo lahko zgodilo, da se bo odprtina ob hujšem nalivu zamasila in vodna masa udarila navzven po mestnih ulicah. Kakor čujemo, še letos ne bo odstranjen tako zvani »črni mostiček«. Kmetiskim posestnikom ne bodo dovolili voziti z vozmi preko te betonske plošče, ker je tod letoviška sprehajalna pot in se bodo morali še kljub temu z živino vred mučiti preko klanca Fli-sove ulice, s čimer se nikakor ne moremo strinjati, ker je število teh kmetiskih vozov minimalno in bi z njimi nikakor ne bil moten tujski promet. Vsi občani žele, da se letos pokrije konča tudi na predelu spodnjega toka z odstranitvijo neokusnega lesenega mostu.

Drobne novice iz Laškega. Na občinski seji z dne 20. avgusta t. l. smo zvedeli, da je za izvršeno delno pokritje Žikovce dobila tv. Belin Din 46.150, za ostala dela pa je ista tvrdka sestavila proračun za din 102.000,93. Ta znesek si namerava obč. uprava izposoditi na račun hranilne knjiznice, namenjene za postavitev izolirnice, v iznosu din 312.000. Izposojeni denar bi vrnila v petih letih po din 20.400. Dovoljenje za to pa mora dobiti od banske uprave. Radi službenega prekrška so odpustili iz občinske službe redarja C. Na novo bo nameščen tudi »solški vrtinarski upravitelj« Kolšek Janez. Redarju Blagatinskiu so povišali plačo za din 200. (Kaj bo z njegovim stanovanjem?) Ker ima 6-člansko družino, je primerno zanj le doseđanje stanovanje. — Prosveti so odobrili din 100.000 za zidavo doma. Dva kršč. socialca (P. in Kr.) in 1 član levega krila JRZ (Jel.) so se pri tem glasovanju vzdržali. Laška nabavna zadruga je imela po »Gospodarski zvezi« v Ljubljani revizijo poslovanja. — Nekli mesarski milijonar je nekemu domačemu brezposelnemu ponudil din 10, če mu žene par volov dve uri dalec po hribovitem terenu. — Kdaj bo izkoriščanja revežev konec?

SCHICHTOV RADION

nere sam!

Pri kuhanju v raztopini Radiona opravijo milijoni kisikovih mehurčkov vse delo pranja perila. Strujijo skupaj z milnico skozi perilo, odpravijo vso nesnago in perilo je tako belo da se kar sveti.

RADION BELINA!

STOŽICE

Zakaj nam ni bila dovoljena veselica? »Vzajemnost« v Stožicah je bila ustanovljena meseca marca 1938 z namenom, da se odtegne delavstvo od popivanja po gostilnah in se pritegne k izobraževanju v okviru svojega lastnega kulturnega društva. Občinski upravi na Ježici do sedaj še ni prišlo na misel, da bi novo društvo podprla v njegovem kulturnem stremljenju s kako skromno podporo, do katere ima naše kulturno društvo prav isto pravico, kakor katerokoli drugo. Ker je naše društvo radi tega že od svojega početka odvisno izključno le od borih, od ust pritržanih prispevkov svojega članstva, je že lansko leto zaprosilo za dovoljenje za svojo prvo veselico, s katero bi si vsaj nekoliko popravilo svoj težaven finančni položaj. Že ob tej priliki je občinska uprava pokazala vso svojo »naklonjenost« kulturnemu delu med delavstvom s tem, da nam je za 31. julij »dovolila« prireditve veselice, toda samo v zaprtih prostorih gostilne »Urbanček«, med tem, ko so se vse ostale veselice vršile na prostem. Razumljivo je, da nam je bila na ta način prireditev onemogočena. Letos pa je šla občinska uprava še dalje in nam je dovoljenje sploh odklonila, sklicujoč se na okrožnico kr. banske uprave o omejevanju pijačevanja in prekomernih zabav ter trošenja ljudskega premoženja. Vprašujemo se, ali gre za pijačevanje, prekomerno zabavo in trošenje ljudskega premoženja, če želi novo kulturno društvo prirediti svojo prvo veselico, med tem, ko vsa ostala društva v občini nemoteno prirejajo svoje veselice vsako leto? Zakaj edinole delavsko društvo, ki je prav tako potrjeno od oblasti kot ostala društva, ne sme prirediti svoje veselice, ko pa so se letos vršile veselice sledečih društev v naši občini: Katoliškega prosvetnega društva na Ježici, gasilcev v Stožicah, gasilcev na Ježici, gasilcev na Črnučah, gasilcev v Nadgorici, Sokola na Ježici in pevskega društva »Zore«, poleg tega pa še zasebna veselica gostilničarja g. Kerca? Zakaj velja omejevanje pijačevanja in prekomernih zabav ter trošenje ljudskega premoženja le za nas? Zakaj lahko v sosednih občinah delavska kulturna društva prirejajo veselice nemoteno kakor ostala društva in to tudi po okrožnici kr. banske uprave? Po vsem tem je jasno, da mi delavci v naši občini nismo enakopravni občani.

JESENICE

Iz Španije sta se vrnila prostovoljca na republikanski strani ss. Mavc Jože in Malenšek Franc. Pripovedujeta vse mogoče zanimive stvari o svojem bivanju v Španiji in upamo, da bosta tudi za čitatelje »Delavske Politike« napisala nekaj spominov na borbe v Španiji.

Iz češke

Ob priliki nürnberškega kongresa nemške nacistične stranke bi se bil moral kongresa udeležiti tudi predsednik protektorata dr. Hacha in tam priseci zvestobu führerju, z njim pa tudi vodstvo narodne stranke dela. V dokaz naklonjenosti rajha Čehom, bi bil pa rajh odstopil nekaj kraljev, ki so pripadli Sudentom protektoratu.

Protektoratna vlada je naslovila na češki narod oklic, v katerem pravi: »Z usodo nemškega naroda tesno zvezan, preživlja naš narod dobo polno razbujljivih dogodkov. Vlada protektorata poziva vse urade, podjetja in zavode ter vse državljane k strogemu izpolnjevanju dolžnosti ter nujno opominja, naj pilhče z nepremišljenimi čini ne oškoduje svoje koristi, interesov svojih sodržavljanov in s tem interese vsega naroda.«

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnje. — Uprava.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

od 2.-11. septembra

Velika kmetijska razstava

(semenogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kunci, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča, kmetijski stroji).

Gospodinska razstava, akvariji, industrija, obrt

Lepo zabavišče — velik variete

Tekma harmonikarjev 10. septembra

Nagradno žrebanje. — Številna lepa darila za obiskovalce velesejma.

Polovična voznina na železnicah.

»Ljubljana v jeseni.« Ob poletni vročini, ko je vladalo splošno mrtvilo, je na našem velesejmu delalo in ustvarjalo mnogo pridnih rok ter pripravljalo jesenski velesejem, ki bo otvoril 2. septembra. Ta prireditev bo imela dva dela. Industrija in obrt ter kmetijstvo. Znan je izrek »Kmet bogat — vsak bogat.« Po stanju kmetijstva se ravna v pretežni meri tudi stanje trgovine, obrta in industrije. Eno izpopolnjuje drugo. Velika kmetijska razstava bo razdeljena v več oddelkov. Semenogojstvo oddelek bo pokazal, katera semena in poljedelske rastline morejo pri nas dobro uspevati in napredovati. To je za našega kmeta zelo važno, če hočemo imeti v bodoče boljši pridelek. Zelenjadni oddelek bo navajal, kako vzgajati zelenjadna semena, kako je treba zelenjad pravilno gojiti, pokazal bo vrste zelenjadi in zelenjadno hrano, modele šolskih vrtov, kakšni naj bodo zelenjadni vrtovi v delavskih kolonijah pomen zelenjadi v tujem prometu. V sadjarstvem oddelku bodo na ogled vsa sadna plemena in vrste, ki pridejo za nas v poštev, dalje vse priprave za domačo uporabo sadja in podčrtana bo važnost sodobne kmečke uporabe sadja, zlasti sušenja. Vrt je zdravje družine, gojitev cvetja plemeniti značaj — to bo vodilna misel vrtnarske oziroma razstave cvetja. Čebelarstvo kot »poezija kmetijstva« je pri nas izredno razširjeno in staroslavno. Pa tudi tu je treba napredovati, zastoj bi pomenil nazadovanje. Čebelarstvo oddelek je posvečen napredku našega čebelarstva. Mlekarski oddelek bo med največjimi in bo podal mnogo pobud za napredek v kakovosti naših mlečnih izdelkov. Vinarske razstave se bo udeležilo mnogo vinogradnikov iz vseh pokrajin Slovenije. Razstavljena bodo samo pristna, nerezaha in tipična vina, ki bodo obiskovalcem na razpolago za pokušnjo in v nakup. Razstava malih živali bo prirejena v doslej še nedoseženem obsegu in bo prva banovinska. Namen ji je, še bolj povzdigniti rejno malih domačih živali, predvsem ovac, perutnine, golobov in kuncev. Ribarski oddelek bo prikazal gospodarsko važnost in stanje našega ribarstva ter navajal na smotrno izkoriščanje vode in ribnikov. V velikih kasonih in akvarijih bodo na ogled vse glavne vrste naših rib. Prvič v Jugoslaviji bo prirejena razstava gob. Napoti naj naše ljudstvo k še pridnejšemu nabiranju gob ter mu tako poveča vir dohodkov. Ker je gobarstvo zelo važna panoga našega gospodarstva, bo ta razstava velikega pomena. Slovenija je na samorodnih zdravilnih zeliščih zelo bogata. Žal da nabiranje teh zelišč pri nas še ni prav organizirano. Razstava bo podala smernice in praktična navodila. Na veliki razstavi kmetijskih strojev in orodja bo našel kmetovalec vse, kar mu more pri delu koristiti. Razstava cvetja bo izpopolnjena z mično razstavo akvarijev in eksotičnih ribic. Drugi del sejmišča pa bo zavzela razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. Tekmovanje harmonikarjev za jugoslovansko prvenstvo 1939-40 bo v nedeljo, dne 10. septembra. Na zabavišču bo prirejen tudi variete z izbranim programom. Kuponi vstopnic bodo tudi tokrat žrebanji za nagradna darila obiskovalcem. Žrebanje bo 11. septembra. Obiskovalci imajo na železnici brezplačen povratek.

Japonska na novih potih

Japonska vlada je odstopila.

Zaradi sklenitve nemško-sovjetskega nenapadalnega pakta je prišla Japonska v nemalo zadrego. Njeni politiki, zlasti pa vsi generali, so računali s tem, da si bodo v zvezi z Nemčijo pridobili zanesljivega in trajnega zaveznika v boju proti Sovjetski Rusiji. Zato je Japonsko pristopila k paktu proti kominterni in je od tega časa stalno poskušala izživati Sovjetsko Rusijo, zanašajoč se na nemško pomoč. Čez noč pa se je nemška politika spremenila. Ne da bi bila Japonska vprašana, je nemška vlada sklenila pakt s sovjeti. V odgovornih političnih krogih na Japonskem, ki se

Japonski cesar Hirohito

nahaja sedaj že tretje leto v vojni s Kitajsko, je nastala zmešnjava, ki pa jo je takoj zamenjala odločitve, da mora Japonska kreniti v zunanji politiki na nova pota.

Vlada Hiranume je odstopila in je odstopivši ministrski predsednik utemeljil svojo demisijo tako-le: »Zunanjo politiko smo vodili na podlagi moralnosti... Novi zapletljaji, kakor tudi čuden položaj, ki je nastal v Evropi po sklenitvi nemško-sovjetskega pakta, so prisilili Japonsko, da opusti svojo sedanjo smer v zunanji politiki in krene v drugem pravcu.

Novo japonsko vlado sestavlja cesarjev svetovalec Abe.

Japonci z Anglijo.

Na mejah mednarodnih koncesij je nastalo nenadoma novo razmereje med japonskimi in angleškimi vojniki. Do srede preteklega tedna so bili Angleži izpostavljeni šikanam, ako so hoteli iz koncesij ali pa v koncesije mimo straž. Sedaj so šikanam izpostavljeni Nemci. Iz ulic japonskih mest so mahoma zginele vsi kljukasti križi.

Japonci se umikajo od angleške posesti na Kitajskem.

Pred dobrim tednom se je pričakovalo, da bodo Japonci obkolili angleško utrjeno mesto Honkong v južni Kitajski. Po nemško-sovjetskem sporazumu so se japonske čete pačele oddaljevati od Honkonga in so izpraznile že vse pozicije okrog mesta.

Jugoslavlani pri veličastni proslavi 14. julija v koncentracijskem taborišču

Gurs, v avgustu 1939.

150-letnica zavzetja Bastilje, simbola despotizma, nasilja in nazadnjaštva, zavzetja, ki je odprlo vrata Veliki Francoski Revoluciji, ki je proglasila Pravice Človeka in Državljanina in je s tem začela novo, naprednejšo dobo človeške zgodovine, ni mogla preiti neopaženo mimo desetletisov španskih in internacionalnih beguncev v koncentracijskih taboriščih Francije. Saj smo se borili mi, sicer v drugem času in drugih krajih, toda v bistvu za iste človečanske ideale — Svobode. Enakosti in Bratstva. Ni čuda zato, da smo to obletnico francoskega naroda smatrali za svojo. Priznanja, ki smo jih želi, nam potrjujejo, da smo obletnico tudi častno proslavili.

Jutranja svečanost se je začela s slovesnim pozdravom francoske republikanske zastave. Nato se je izvršila povorka okoli tisoč internacionalcev-telovadcev na športnem igrišču, ki smo si ga zgradili sami. Pred 20.000 gledalci-interniranci so telovadci izvedli svoje proste vaje. Nato so češki prostovoljci izvedli svoje posebne skupinske vaje. Nogometna tekma med Španci in internacionalci pred odbojka so zaključili predpoldanski del proslave.

Popoldanska kulturna prireditev je bila veličastno potrdilo visoke kulturne stopnje španske ljudske armade in internacionalnih brigad. Večina nacionalnih grup interbrigad in španskih pokrajin je predstavila dobro izvežbane pevске zbornice s tipičnimi nacionalnimi pesmimi in svoje nacionalne plese. Bila je to pestra revija, folklor vse zemeljske oble: poleg italijanske narodne pesmi smo slišali češke popevke in katalonske »sardane«, poleg andaluzijskega »flamenka«, nemško pesem, židovsko žalostinko, »Vlačilce ob Volgi« od poljskega zbora in slovenske narodne pesmi. Poleg kubanske »rumba« smo videli tirolski ples, baskijsko kolo in portugalske akrobate. Vmes so nastopali solisti, muzični duet, naš popularni madridski gitarist Olivarez in naš orkester.

Zastopnikom francoskih oblasti in polkovniku Dumontu, predstavniku podpornih organizacij španskih beguncev smo veljale besede predstavnikov, ki so izrazili našo privrženost borbenim tradicijam francoskega naroda in našo pripravljenost braniti Francijo pred onimi istimi napadalci, pred katerimi smo branili jug. Prireditev je kronala najuspešnejša točka programa, overtura iz opere »Seviljski brivec«, ki jo je izvedel internacionalni orkester s sodelovanjem italijanskega pevškega zbora, češkega baritenista in italijanskega tenorista, bivšega člana Velike Opere v Rimu, sedaj borca v Interbrigadi.

Istočasno smo otvorili

razstavo kulturnega in tehničnega dela

v taborišču. Posamezne nacionalne grupe so razstavile ilustrirane statistike prosvetnega dela za mesec junij: Jugoslovanska grupa je zaznamovala sledeče študijske krožke: analfabetški skupno 25 ur, pravopisni 36, matematični 37, francoski 56, tehnični 17, elektrotehnični 29, dalje angleški, ruski, nemški, esperanto, geometrija, artiljerija, kemija itd. Priredili smo deset grupnih predavanj, 125 baročnih večernih akademij poljudno-znanstveno in socialne vsebine, 5 kulturno-umetniških prireditev, 3 šaljive »ustmene časopise«, izdali 12 številke »Stenčasa« s skupno 112 članki, vsak dan opoldne smo držali v vsaki baraki posebej časopisni pregled svetovnega položaja. Vse grupe so pokazale svoje umetniške proizvode, risbe, akvarele, portrete, lesoreze, kipe iz lesa, iz ilovice in dr. Iz kuhinjskih drv, pločevine mlač-

nih konzerv iz bolniške kuhinje, žice iz žične ograje, katranastega papirja s strehe in ilovice iz naših »ulic« so delavci in tehniki pri popolnem primanjkanju orodja, zgradili modele kemijskih tvornic, rafinerijo nafte, zemunskega mosta, avionov, tipičnih kmetijskih hiš vseh krajev, žag, statev, žične železnice, našega taborišča, visoke peči in tudi naš klopotec iz Slovenskih goric ni manjkal. Naši arhitekti so dali vse razstavi okusno razporeditev in zunanost. Iz vseh predmetov se je zrcalila visoka kvalificiranost prostovoljcev, ki bi koristno uporabljena lahko služila dobrobiti vsake nacionalne proizvodnje.

Proslava 14. julija je bila za špansko ljudsko armado in internacionalne brigade nov dokaz

Razno

Kongres zveze planinskih društev se bo vršil letos dne 8. in 9. septembra v Nišu. Dovoljena je polovična železniška voznina. Udeleženci se morajo izkazati pri blagajni z društveno knjižnico, plačati din 13 za železniško izkaznico ter celo enostransko vožnjo po železnici, ki velja potem tudi za povratno vožnjo. Železniško izkaznico mora potrditi kongresna pisarna v Nišu. Ugodnost velja za pot v Niš od 6. do 9., za povratek od 9. do 16. septembra t. l.

Aluminij iz bauksita je pričela izdelovati tovarna aluminija v Lozovcu pri Šibeniku.

Ker ne znajo voziti z avtomobilom. Na avtocesti pri Subotici se je zaletel major Gjuravljevič s svojim avtomobilom v avtomobil polkovnika Gjurica. Avtomobila sta se razbila. Gjuravljevič ni njegov spremljevalec, profesor Puljevič, sta bila takoj mrtva, polkovnik Gjuric in njegova žena pa sta smrtno nevarno ranjena.

Angleško podmornico »Thetis«, ki se je svoječasno potopila, vlečejo po morskem dnu proti obali.

Evakuiranje mest. Nad 300.000 ljudi je doslej zapustilo Varšavo, pa tudi v Parizu in Londonu se opaža, da se civilno prebivalstvo seli iz mest. Zlasti zapuščajo prestolnice raznih držav bogatejši sloji, ki niso navezani na bivanje v mestih.

Pozdrav z iztegnjeno roko v starem Rimu. V starem Rimu je bil uveden dvojni pozdrav. — Rimski državljani so se pozdravljali s stiskanjem rok, z iztegnjeno roko so morali pozdravljati sužnji. Na čepi pa da b k z r d n z v t t g b.

Bančni ravatelj bo proglašen za blaženega. Škofovska kurija v Trizerju v Nemčiji je uvedla predpisekavo o čednostih in svetniškem glasu božjega služabnika Hijeronima Jaegen, v svrhu njegove proglasitve blaženim. Jaegen je bil bančni ravatelj. Še za časa njegovega življenja se je govorilo, da živi svetniško življenje. Ko bo proglašen blaženim, bo trajalo zopet precej časa, dokler bo postal svetnik.

Prekljicane čestitke k pedesetletnici. V nemškem listu »Der Schuhmarkt« od 25. marca so brali čitatelji to-le notico: Dne 27. marca bo g. M. Pels, zastopnik tvrdke Josef Weiermann, praznovati pedesetletnico rojstva. Znana je poštenost in neumorna delavnost, kakor tudi temeljito strokovno znanje g. Pelsa v trgovini s čevlji na drobno; s svojim osebnim občevanjem si je pridobil mnogo prijateljev. Dovoljujemo si, da mu k njegovemu rojstnemu dnevu izrazimo naše čestitke, z željo, da bi še dolgo let ostal med nami. — V istem listu od 1. aprila je nato izšla ta-le notica: »V naši številki od 25. marca smo objavili vest o 50-letnici rojstva g. Pelsa, ki smo jo prejeli od docela zaupanja vredne osebe. Naknadno smo ugotovili, da si je nekdo dovolil potegavščino.

naše privrženosti demokratskim svobodninam, naše solidarnosti z ogroženim francoskim narodom, naše nezlomljive morale, naše kulturne stopnje in naše tehnične kvalificiranosti. — Jugoslovanski dobrovoljci v Gurs-u.

Delavski pravni svetovalec

Plačilo dolga (Trbovlje)

Vprašanje: Nekemu obrtniku dolgujem že dalje časa manjši znesek. Pred nekaj dnevi je njegova žena terjala na cesti mojo ženo radi plačila tega zneska. Ali sem dolžan plačati, ko je terjala kar na javnem kraju.

Odgovor: Radi takega postopanja žene Vašega upnika Vaš dolg samo ob sebi umevno ni ugasnil.

Posmrtninsko zavarovanje pri zadrugi (Celje)

Vprašanje: Ker sem prenehal biti član Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev, sem odpovedal tudi posmrtninsko zavarovanje. Imel sem pri zadrugi dolg, ki je znašal nekoliko več, kot moji iz naslova zavarovanja vplačani prispevki. Plačal sem zato razliko, smatrajoč da je s tem moj dolg pri zadrugi popolnoma poravnat. Sedaj pa mi je zadruga sporočila, da se mi izplača od vplačanih prispevkov za posmrtno zavarovanje samo premijska rezerva. Ali je tak postopek zadruge pravičen?

Odgovor: Vaše pravice je presojeti po pravih posmrtninskega fonda in imate za slučaj izstopa pravico zahtevati le to, kar določajo pravila. Verjetno je, da vam je zadruga znesek, ki vam po pravih gre, priznala. S priznanico, ki vam jo je zadruga poslala v podpis, bi potrdili, da so z izplačilom priznanega zneska poravnani vsi Vaši zahtevki napram posmrtninskemu fondu.

Odpust iz službe (Kranj)

Vprašanje: Neko podjetje me je najelo kot profesionalista, čez 2 dni pa so me že odpustili iz službe, češ, da za delo nisem zmožen, mi izplačali manjši znesek in dali v podpis neko izjavo. Ne vem, kaj sem podpisal, ker je bila izjava sestavljena v tujem jeziku, katerega ne razumem. Ali mi je dolžno podjetje plačati mezdo za 14-dnevno odpovedno dobo?

Odgovor: Ako Vas ni podjetje sprejelo na poskušnjo ali za čas prehodne potrebe, bi vam bilo moralo službo 14-dnevno odpovedati. Ker tega ni storilo, vam je dolžno plačati mezdo za 14 dni. S podpisom izjave, sestavljene v tu-

jem jeziku, ki ga ne razumete, niste izgubili Vaših pravic, razen če vam je bilo takrat pojasnjeno, zakaj gre in ste se Vašim morebitnim nadaljnjim zahtevkom izrecno odpovedali. Drugič pa ne podpisujte ob izstopu iz službe nobenih izjav. Vse Vaše prejemeke vam mora podjetnik vedno izplačati tudi brez podpisa.

Dota iz Nemčije (Črna)

Vprašanje: Moja žena ima dobiti od brata iz bivše Avstrije 1500 šilingov dote. Koliko je sedaj v markah in kam se naj moja žena obrne, da bo lahko ta znesek izterjala?

Odgovor: 1500 šilingov je 1000 mark. Ako ji brat noče plačati prostovoljno, ga bo morala Vaša žena tožiti in sicer pri pristojnem sodišču v Nemčiji.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob doživljenju 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

MALI OGLASI

Nasi čitatelji kupite najcenejše pri naših tiskarstvih!

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom L. J. T. O. L.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenl. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava.

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324